

4.4.2. Výchova k občanství

V předmětu se realizuje obsah vzdělávacího oboru Výchova k občanství a tématického okruhu Svět práce v oboru Člověk a svět práce. Na předmět navazuje na vyšším stupni gymnázia předmět Základy společenských věd.

Předmět je určen všem žákům nižšího gymnázia (prima až kvarta) a přináší informace z řady humanitních oborů, které umožní orientaci žáků ve významných okolnostech společenského života a pomohou mu tak řešit každodenní problémy. Výuka je vede k postupnému vnímání sounáležitosti s evropskou kulturou a k pochopení civilizačního procesu různých kultur, posiluje respekt k základním principům demokracie a evropanství. Žáci jsou vedeni k sebepoznávání, v průběhu výuky si formují vědomí odpovědnosti za sebe jako jednotlivce i člena určitého společenství. Předmět připravuje žáky na odpovědný občanský život v demokratické společnosti. Předmět je podle potřeby doplňován různě zaměřenými exkurzemi.

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

V primě a v sekundě je Vko věnována 1 h týdně, v tercií a v kvartě 2 h týdně (z toho 1 h pro témata oblasti Člověk a svět práce). V primě a v tercií se realizuje okruh Výchova ke zdraví. Výuka probíhá převážně v mateřských učebnách, v multimediální učebně a v terénu.

Organizační formy a metody práce jsou voleny podle charakteru učiva a cílů vzdělávání.

- vyučovací hodina – skupinové vyučování, samostatná práce, diskuse, výklad
- reprodukce textu, soutěže, testy, dramatizace, projekty, video
- beseda

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj kompetencí žáků

Kompetence k učení

- nabízíme aktivační metody, které žákům mají přiblížit problematiku demokratického občanství a povedou je i k dalšímu zájmu a ochotě se o dané téma zajímat
- učíme žáky využívat a pracovat s různými informačními zdroji (literatura, internet, výukové CD nosiče)

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k porovnání odlišných názorů a tvrzení (multikulturní výchova, environmentální výchova) a k samostatnému vyhodnocování a vyvozování praktických závěrů

Kompetence komunikativní

- umožňujeme žákům poznávat základy myšlení v globálních souvislostech
- vedeme je k formulování vlastních názorů na probíranou tematiku
- podporujeme diskusi

Kompetence sociální a personální

- navozujeme takové situace, které vedou k vědomí odlišnosti a jedinečnosti každého člověka
- rozvíjíme pozitivní sebedůvěru a vědomí vlastních možností

Kompetence občanské

- nabízíme žákům příležitosti k pochopení práv a povinností občana, skupin občanů, ras
- vedeme je k poznání souvislostí týkajících se partnerských a rodinných vztahů
- nabízíme modelové situace k prokázání praktických dovedností jednání v krizových situacích

Kompetence pracovní

- nabízíme propojení probírané problematiky se současným životem a prací

PRIMA - DOTACE: I, POVINNÝ

ZÁSADY LIDSKÉHO SOUŽITÍ

výstupy	učivo
<p>zapojuje se do společných činností v rámci třídy, školy</p> <p>zapojuje se do činnosti školské rady</p> <p>posoudí a doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů v rodině, ve škole, v obci</p> <p>používá základní pravidla společenského chování</p> <p>respektuje pravidla lidského soužití</p> <p>rozpozná manipulativní vliv vrstevníků, médií</p>	<ul style="list-style-type: none"> • společenské hodnoty a normy • zásady společenského styku • pravidla kulturního chování
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , SRaSO , PL , MV , Ko , ŘPRD , HPPE	
přesahy z: ČJL (prima): Komunikace a sloh, ČJL (prima): Literatura, Ze (sekunda): Austrálie a Oceánie	

RODINA

výstupy	učivo
<p>vysvětlí význam harmonických vztahů v rodině</p> <p>rozpozná některé příčiny rodinných problémů a uvede vhodné způsoby řešení</p>	<ul style="list-style-type: none"> • význam rodiny • vztahy rodiny • hodnoty tvořící domov
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - PL , MV , Ko , HPPE	

ROK V JEHO PROMĚNÁCH A SLAVNOSTECH

výstupy	učivo
<p>orientuje se v kalendáři</p> <p>vysvětlí původ a způsob dodržování svátků</p> <p>vyjmenuje důležité státní a církevní svátky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • národní zvyky a obyčeje v průběhu roku • důležité národní (státní) svátky

REGION, MĚSTO, OBEC

výstupy	učivo
<p>na příkladech uvede významné osobnosti našeho regionu</p> <p>rozlišuje orgány kraje, města, obce</p> <p>uvede příklady významných míst našeho regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • náš region v minulosti a přítomnosti • významní rodáci regionu • historie města Ostravy - významná místa a události • život v naší obci - orgány obce, státní správa a samospráva
<p>přesahy z: Př (kvarta): Základy ekologie</p>	

SEKUNDA - DOTACE: I, POVINNÝ

POLITICKÝ SYSTÉM ČR

výstupy	učivo
<p>uvede příklady slavných postav minulosti</p> <p>vyjmenuje a objasní účel důležitých symbolů ČR</p> <p>zná způsob použití symbolů ČR</p>	<ul style="list-style-type: none"> • slavné postavy naší minulosti • důležité státní instituce, státní symboly, státní správa • volby, Parlament ČR, Vláda ČR, prezident
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - HPPE VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - OOSS , POPŽ , PD</p>	

VÝVOJ ČESKÉHO STÁTU

výstupy	učivo
<p>rozpozná svá práva</p> <p>orientuje se v právech každého občana demokratického státu</p> <p>zná významné mezinárodní organizace</p> <p>dokáže vyjmenovat mezníky ve vývoji ČR</p> <p>pochopí význam vstupu ČR do EU</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vznik Československa • základní údaje o vývoji Českého státu • vztah Východu a Západu v době studené války • pád železné opony • návrat do Evropy • ČR v OSN, NATO • Všeobecná deklarace lidských práv • Deklarace dětských práv • menšiny a migranti v ČR
<p>pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - ES , JE</p>	
<p>přesahy z: Ze (kvarta): Úvod do geografie ČR</p>	

STÁT A NÁROD

výstupy	učivo
<p>rozlišuje rozdíl mezi státem a národem</p> <p>rozlišuje projevy vlastenectví od nacionalismu</p> <p>rozpozná rozdíl mezi menšinami a migranty</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stát a národ • český národ, národní bohatství • vlastenectví, nacionalismus • menšiny a migranti • multikulturalismus • charakteristika vybraných menšin v ČR
<p>pokrytí průřezových témat MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - KD , LV , EP , PM</p>	
<p>přesahy z: Př (tercie): Biologie člověka, Ze (tercie): Asie, Ze (tercie): Evropa, Ze (tercie): Orientace v mapě světa, Ze (kvarta): Úvod do geografie ČR</p>	

TERCIE - DOTACE: 2, POVINNÝ

ČLOVĚK JAKO OSOBNOST

výstupy	učivo
<p>pochopí význam pojmu osobnost z psychologického a sociologického hlediska</p> <p>posoudí vliv osobnostních vlastností na dosahování cílů</p> <p>rozliší jednotlivé typy temperamentu</p> <p>objasní význam sebepoznání</p> <p>popíše vývoj osobnosti člověka v jednotlivých životních etapách</p> <p>rozpozná projevy kladných a záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých</p> <p>popíše význam pojmů svědomí, altruismus, egoismus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • úvod do psychologie a sociologie, jejich předmět, prožívání, chování a jednání • typologie osobnosti (Hippokratova, Kretschmerova) • osobní schopnosti a dovednosti • charakterové vlastnosti, životní cíle a plány, životní perspektiva • ontogenetický vývoj • proměny člověka v období dospívání, znaky a rozdíly tělesné, duševní a sociální • city a vůle • partnerské vztahy, pohlavní dospívání • rodičovství a úloha rodiny v životě člověka • pozitivní přístup k životu
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , SRaSO , PH , K , PL , MV , Ko , KaK , ŘPRD , HPPE</p>	
<p>přesahy z: ČJL (tercie): Literatura, Př (tercie): Biologie člověka, D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století, FJ (tercie): Mluvte o sobě, NJ (tercie): To jsem já, moje rodina, třída, město, domov, NJ (tercie): Orientace v čase a v místě, Ze (kvarta): Orientace na mapě celého světa, Ze (kvarta): Společenské složky krajiny</p>	

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

výstupy	učivo
<p>vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a životního stylu</p> <p>popíše rizika nezdravého životního stylu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stres a civilizační choroby • konzumní způsob života • sebereflexe, sebeovládání, zvládání problémových situací, psychohygienu • drogy - členění, škodlivost, návykovost, závislost • zdravé stravování, zdravý životní styl • vztah člověka k přírodě
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - SaS , SRaSO , PH , PL , KaK , HPPE ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - ŽP , VČP MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - KČPPMS , IVMSR , FVM , PRT</p>	
<p>přesahy do: Př (sekunda): Obecná biologie</p> <p>přesahy z: Př (tercie): Biologie člověka, NJ (tercie): Orientace v čase a v místě, Př (kvarta): Základy ekologie</p>	

KOMUNIKACE MEZI LIDMI

výstupy	učivo
<p>uvede formy komunikace v mezilidských vztazích</p> <p>vyjmenuje a popíše prostředky masmediální komunikace</p> <p>vyjmenuje pravidla diskuse ve skupině</p>	<ul style="list-style-type: none"> • formy komunikace mezi lidmi (verbální, neverbální; přímá, zprostředkovaná, nepřímá; mluvená, psaná; intrapersonální, interpersonální, masová) • komunikace ve skupině, diskuse • masmediální komunikace (noviny, rozhlas, televize, internet) • základní komunikační dovednosti (mluvení a naslouchání)
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - Ko , KaK , ŘPRD , HPPE MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - KČPPMS , FVM</p>	
<p>přesahy z: ČJL (tercie): Komunikace a sloh, ČJL (tercie): Literatura, Př (tercie): Etologie, D (tercie): 2. polovina 17. století - konec 18. století, FJ (tercie): Mluvte o sobě, NJ (tercie): To jsem já, moje rodina, třída, město, domov, NJ (tercie): Orientace v čase a v místě, FJ (tercie): Jednoduchá komunikace, Ze (kvarta): Orientace na mapě celého světa, Ze (kvarta): Politická mapa světa, Ze (kvarta): Cestovní ruch</p>	

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

výstupy	učivo
<p>rozezná rozdíly v jednotlivých profesích posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání</p>	<ul style="list-style-type: none"> • druhy povolání • zdravotní a psychické předpoklady pro jednotlivá povolání • význam vzdělání pro budoucí povolání • vzdělávací soustava v ČR
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , SRaSO , Ko , ŘPRD</p>	

ŽIVOTNÍ NÁZOR, VÍRA A NÁBOŽENSTVÍ

výstupy	učivo
<p>respektuje náboženská vyznání posoudí škodlivost některých náboženských hnutí a sekt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hlavní znaky univerzálních náboženství • znaky sekt a náboženských hnutí • náboženství a působení sekt v ČR • hledání smyslu lidského života
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - HPPE MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - KD , EP , PM , PSSS</p>	
<p>přesahy z: Př (tercie): Biologie člověka, Př (tercie): Genetika, D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století, Př (kvarta): Neživá příroda, Př (kvarta): Základy ekologie, Ze (kvarta): Orientace na mapě celého světa, Ze (kvarta): Politická mapa světa, Ze (kvarta): Cestovní ruch</p>	

KVARTA - DOTACE: 2, POVINNÝ

STÁT A PRÁVO

výstupy	učivo
<p>popíše typy a formy států objasní význam demokratického řízení státu rozezná a porovná složky státní moci na příkladech uvede politické spektrum v ČR vysvětlí funkci Ústavy pochopí princip soudních orgánů charakterizuje prameny občanského, obchodního, rodinného a trestního práva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vznik, formy a druhy států • volby a volební systém • význam politických stran a jejich rozdělení, typické rysy • Ústava ČR • soudní moc v ČR • základy a prameny trestního, občanského, obchodního a rodinného práva

pokrytí průřezových témat
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - OSŠ , OOSS , POPŽ , PD

přesahy do:

D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století

přesahy z:

D (kvarta): Moderní doba - svět 1914-1939, D (kvarta): Svět ve 2.polovině 20.století, Ze (kvarta): Spolupráce ve světě

SVĚT PRÁCE PRACOVNÍ PRÁVO

výstupy	učivo
<p>orientuje se v problematice pracovního práva</p> <p>uplatní znalost problematiky pracovního práva v každodenním životě</p> <p>orientuje se v poradenských službách pro pomoc při hledání zaměstnání</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pracovní právo, Zákoník práce jako pramen pracovního práva • pracovní smlouva a její části • Úřad práce, jeho charakteristika a význam

pokrytí průřezových témat
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , SRaSO , PH , K , PL , MV , Ko , KaK , ŘPRD , HPPE

přesahy z:

Ze (kvarta): Spolupráce ve světě

HOSPODÁŘSTVÍ A STÁT

výstupy	učivo
<p>charakterizuje rozdíl mezi tržním a plánovaným hospodářstvím</p> <p>rozpozná úlohu státu v hospodářském životě</p> <p>uvede příklady sociálního zabezpečení</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozdíl mezi tržním a plánovaným hospodářstvím • fungování trhu a jeho účastníci • členění národního hospodářství • hospodářská politika státu • význam sociálního státu • význam marketingu a managementu

pokrytí průřezových témat
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - OSŠ , OOSS , POPŽ , PD
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - PSSS

přesahy do:

D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století

přesahy z:

D (kvarta): Moderní doba - svět 1914-1939, D (kvarta): Svět ve 2.polovině 20.století, Př (kvarta): Neživá příroda, Př (kvarta): Základy ekologie, Ze (kvarta): Spolupráce ve světě

NADNÁRODNÍ ORGANIZACE

výstupy	učivo
<p>uvede příklady a význam mezinárodních organizací, ke kterým má ČR vztah</p> <p>vyjádří vlastní postoj k procesu globalizace</p> <p>charakterizuje klady a zápory spolupráce států</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vznik EU • vstup ČR do EU • význam nadnárodních organizací pro ČR - OSN, NATO • proces globalizace a jeho význam
<p>pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - ES , OES , JE MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - KD , PM , PSSS</p>	
<p>přesahy do: FJ (tercie): Mluvte o sobě, D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století</p> <p>přesahy z: D (kvarta): Moderní doba - svět 1914-1939, D (kvarta): Svět ve 2.polovině 20.století, PŘ (kvarta): Základy ekologie, FJ (kvarta): Orientace v místě, Ze (kvarta): Spolupráce ve světě</p>	

4.4.3. Základy společenských věd

Předmět Základy společenských věd byl vytvořen ze vzdělávacího oboru Člověk a společnost a Člověk a svět práce. Realizují se tématické okruhy průřezových témat Osobnostní a sociální výchova RVP GV, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech RVP GV, Mediální výchova RVP GV a Multikulturní výchova RVP GV.

Smyslem předmětu je usnadnit žákovi orientaci v současné společnosti, připravit ho na samostatný a odpovědný občanský život s aktivním přístupem ke svému sociálnímu prostředí.

Základy společenských věd přináší žákům základní informace o vzniku a nejdůležitějších tématech z humanitních oborů, v oblastech psychologie, sociologie, politologie, práva, ekonomie, filosofie a etiky. Důležitou součástí předmětu je také nácvik praktických sociálních a občanských dovedností. Předmět základy společenských věd je v septimě a oktávě rozšířen v rámci volitelného předmětu Společenskovědní seminář.

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

V kvintě je ZSV věnována 1 hod. týdně, v sextě až oktávě – 2 hod. týdně, realizuje se okruh Výchova ke zdraví (v sextě) a okruh Člověk a svět práce (sexta, septima). Výuka probíhá převážně v mateřských učebnách, v multimediální učebně a v terénu.

Organizační formy a metody práce jsou voleny podle charakteru učiva a cílů vzdělávání.

- vyučovací hodina – skupinové vyučování, samostatná práce, diskuse, výklad
- reprodukce textu, soutěže, testy, dramatizace, projekty, video
- beseda

Žák je veden k tomu, aby zejména

- systematicky pozoroval reakce, chování a jednání lidí v různých situacích,
- sledoval aktuální politickou situaci, prezentoval svá hodnocení,
- získal přehled o svém možném budoucím pracovním zařazení,
- diskutoval nad aktuálními tématy,
- čerpal poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- požíval získané znalosti v reálném životě

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel

- vede žáky, aby sbírali informace z nejrůznějších zdrojů (noviny, internet, odborná literatura ...) a vede je tak k orientaci ve zdrojích informací a ke kritickému posuzování hodnověrnosti informací – kompetence k učení, kompetence komunikativní.
- vede žáky k diskusím na aktuální témata a zadává úkoly formou skupinová práce, formuje tak jejich názory a toleranci k názorům druhých – kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské.
- zadává žákům referáty, vede je tak k rozvíjení schopností argumentace a prezentace vlastní práce – kompetence k učení, kompetence komunikativní.
- organizuje besedy na aktuální témata, exkurze a praktickou výuku vede tak žáky k porovnávání teoreticky získaných znalostí s realitou – kompetence komunikativní, kompetence občanské.
- organizuje dramatizace situací souvisejících s aktuálně probíranými tématy, formuje tak názory a postoje žáků – kompetence komunikativní, kompetence občanské, kompetence sociální a personální.
- klade důraz na mezipředmětové vztahy (historické souvislosti, tradice a kulturní dědictví) – kompetence občanské, kompetence k učení.

- vede žáky zejména v posledních ročnících studia zařazováním diskuzí a referátů k tomu, aby pochopili podstatu podnikání, naučili se rozpoznávat rizika a možnosti a naučili se orientovat v tržním prostředí – kompetence k podnikavosti.
- vede žáky k rozpoznání podstaty problému, vytváření hypotéz a návrhu řešení, aby žáci nacházeli argumenty pro svá stanoviska, zvažovali jednotlivé varianty - kompetence k řešení problému.

KVINTA - DOTACE: I, POVINNÝ

SOCIOLOGIE JAKO DISCIPLÍNA

výstupy	učivo
<p>orientuje se v historii sociologie a vývoji základních sociologických otázek, problémů a pohledů na společnost od antiky po současnost; má přehled o významných představitelích a jejich přístupech ve vztahu k otázkám společnosti, zná a dokáže adekvátně volit z daných sociologických metod</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sociologie jako disciplína - historický vývoj oboru, představitelé, předmět sociologie • význam sociologie a vymezení základní terminologie; vztah sociologie k ostatním vědám • metody sociologie
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SK , MVD VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - VES MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - ZPSR , PAI ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - PVOP , ČŽP MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - MPJV , U , UMPVM</p>	

ČLOVĚK A SPOLEČNOST

výstupy	učivo
<p>uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem</p> <p>respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky</p> <p>posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní</p>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteristika pojmu společnost a kultura, vymezení a postižení rozdílu mezi přírodou a kulturou, vztah člověk-příroda-kultura, • společenská podstata člověka – význam začlenění jedince do sociálních vazeb - proces socializace, význam a problematika mezilidské komunikace a interakce, konflikty v mezilidských vztazích • sociální struktura společnosti – sociální útvary, společenské instituce; sociální mobilita; sociální nerovnost, jedinec ve skupině (vztahy, role, normy chování, konflikty, autorita a moc) • sociální fenomény a procesy – sociologie rodiny, sociologie volného času, apod.; práce, masmédiá a společnost (význam, rizika, média a násilí, reklama), životní prostředí; sociální deviace, sociální problémy

	(nezaměstnanost, kriminalita, extremismus)
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - PL , MV , SK ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - PVOP MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - KČPPMS , IVMSR , VAMS , UMPVM	
<p>přesahy do: ČJL (kvinta): Komunikační výchova</p> <p>přesahy z: ČJL (kvinta): Komunikační výchova, TV (kvinta): Rozvoj pohybových schopností a dovedností, Ge (sexta): Afrika, Bi (oktáva): Genetika</p>	

NÁBOŽENSTVÍ V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA A SPOLEČNOSTI

výstupy	učivo
<p>objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost</p> <p>objasní podstatu, principy a rizika, spojená s alternativní religionizitou, chápe aktuálnost a nebezpečnost sekt ve společnosti, umí zdůvodnit příčiny vstupu do sekty, základní princip jejího fungování a dopad na osobnost jedince</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sociologie náboženství, význam náboženství v životě člověka, náboženství jako životní názor • relevantní terminologie: náboženství vs. ateismus, teismus, deismus, teologie • charakteristika jednotlivých světových náboženství (Křesťanství, Judaismus, Islám, Hinduismus, Buddhismus) • náboženství a současnost, nové směry a problematika sekt • kryptonáboženství - sekty (principy, příčiny, vznik, znaky, rizika a nebezpečnost sekt); charakteristika jednotlivých vybraných sekt (podstatné znaky, písma, oděvy, rituály, projevy apod.)
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - HPPE MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - PSSS , ZPSR	
<p>přesahy do: ČJL (kvinta): Komunikační výchova</p> <p>přesahy z: HV (kvinta): Tvořivé dramatické činnosti, Ge (sexta): Amerika, Ge (sexta): Afrika, Ge (oktáva): Evropa</p>	

SEXTA - DOTACE: 2, POVINNÝ

PSYCHOLOGIE JAKO DISCIPLÍNA

výstupy	učivo
<p>orientuje se v historii oboru psychologie a vývoji základních řešených otázek a problémů od antiky po současnost; má přehled o významných představitelích a jejich přístupech k rozmanitým otázkám v rámci oboru, zná a dokáže adekvátně volit z daných psychologických metod</p>	<ul style="list-style-type: none"> • historie psychologie a představitelé psychologie • obory psychologie (obecné, aplikované a speciální disciplíny) • předmět psychologie • metody psychologie
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - SK VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - GRS , GPJPD ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - PVOP</p>	
<p>přesahy z: Bi (oktáva): Genetika</p>	

ČLOVĚK JAKO JEDINEC

výstupy	učivo
<p>objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka</p> <p>porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezení, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví</p> <p>vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podstata lidské psychiky– vědomí; psychické jevy, procesy, stavy a vlastnosti • chování jako vnější projev psychiky; prožívání jako vnitřní součást psychiky; psychika a chování (introgenní a extrogenní přístup) • osobnost člověka a jeho individualita, vztah ontogeneze a fylogeneze, biologická a sociální determinace, typologie osobnosti , • vývoj sebepojetí, jáství, egoobrané mechanismy; temperament a charakter, jejich vztah • úloha a význam socializace v životě jedince • kognitivní procesy, vnímání, paměť, myšlení, vůle a volní procesy (rozhodování) • schopnosti a dovednosti, nadání a talent, inteligence • citové procesy, city × emoce, afekty, nálady a vášně, druhy citů a emocí • význam celoživotního učení a sebevýchovy
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - PH , SK MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - LV , PAI</p>	

přesahy do:

ČJL (sexta): Komunikační výchova, HV (sexta): Tvořivé dramatické činnosti

přesahy z:

VV (sexta): Tvořivé a dramatické činnosti, TV (sexta): Rozvoj pohybových schopností a dovedností, Bi (septima): Biologie člověka

PSYCHOLOGIE V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ

výstupy	učivo
<p>porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich činnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení</p> <p>využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace</p> <p>na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnávání se s náročnými životními situacemi</p> <p>posoudí předpoklady pro volbu dalšího studia</p> <p>využívá komunikační dovednosti v praktickém životě</p> <p>posoudí profesní poptávku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • psychologie v každodenním životě • rozhodování o životních otázkách; náročné životní situace (stres, frustrace) • zásady duševní hygieny - psychohygiena a zdravý způsob života, systém psychologického poradenství • sociální psychologie, komunikace a komunikační dovednosti • profesní volba, pracovní místa, mezilidské vztahy v sociálních skupinách
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , PH , PRVO</p>	
<p>přesahy do: ČJL (sexta): Komunikační výchova, VV (sexta): Tvořivé a dramatické činnosti</p> <p>přesahy z: TV (sexta): Výchova ke zdraví, Bi (septima): Biologie člověka, Bi (oktáva): Genetika</p>	

SEPTIMA - DOTACE: 2, POVINNÝ

POLITOLOGIE

výstupy	učivo
<p>rolišuje a porovnává historické a současné typy státu (formy vlády)</p> <p>vymezí, jakou funkci plní ve státě ústava a které oblasti života upravuje</p>	<p>politologie - historický vývoj oboru, představitelé, předmět politologie</p> <p>- význam politologie; vztah politologie k ostatním vědám</p> <p>- metody politologie</p> <p>státoprávní teorie - vznik a vývoj státu, znaky, funkce, formy</p>

<p>objasní, proč je státní moc v ČR rozdělena na tři nezávislé složky, rozlišuje a porovnává funkce a úkoly orgánů státní moci ČR</p> <p>objasní podstatu a význam politického pluralismu pro život ve státě, uvede příklady politického extremismu a objasní v čem spočívá nebezpečí ideologií</p> <p>rozlišuje složky politického spektra, porovnává přístupy vybraných politických seskupení k řešení různých otázek a problémů každodenního života občanů</p> <p>vyloží podstatu komunálních a parlamentních voleb</p>	<ul style="list-style-type: none"> - právní a sociální podstata státu - evropská integrace- Evropská unie, její podstata a orgány - nadnárodní organizace - OSN, NATO - význam demokracie - principy a podoby, občanská práva a povinnosti - politické subjekty, vztahy, orgány státní moci - volby v ČR - většinový a poměrný systém lidská práva v dokumentech - porušování a ochrana lidských práv - funkce ombudsmana ideologie - znaky a funkce ideologií - přehled vybraných ideologií
<p>pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - GRS , GPJPD , HPMRS , ŽE MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - ZPSR MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - MMP , MPJV</p>	
<p>přesahy do: Ge (septima): Místní region, Ge (septima): Postavení ČR v EU a ve světě, ZeS (septima): Regionální problémy současného světa</p> <p>přesahy z: SVS (septima): Právo, SVS (septima): Stát a národ, ZeS (oktáva): Socioekonomická sféra, ZeS (oktáva): Světové organizace, ZeS (oktáva): Cestovní ruch a kulturní dědictví lidstva</p>	

PRÁVO

výstupy	učivo
<p>uvede okruhy problémů, s nimiž se může občan obracet na jednotlivé státní instituce</p> <p>uvede příklady projevů korupce, analyzuje její příčiny a domýšlí její možné důsledky</p> <p>uvede, které státní orgány vydávají právní předpisy i jak a kde je uveřejňují</p> <p>rozlišuje fyzickou a právnickou osobu, uvede jejich příklady</p> <p>na příkladu ukáže možné důsledky neznalosti smlouvy, včetně jejich všeobecných podmínek</p> <p>rozlišuje trestný čin a přestupek, uvede příklady postihů trestné činnosti</p>	<p>právo - pojem a vývoj právního vědomí, právní normy, řád a vztahy</p> <p>právo v každodenním životě - právní subjektivita, způsobilost k právním úkonům</p> <p>- systém právních odvětví</p> <p>orgány právní ochrany - funkce a úkoly, právnické profese, poradenství</p>

<p>vymezí podmínku vzniku a zániku důležitých právních vztahů (vlastnictví, pracovní poměr, manželství) i práva a povinnosti účastníků těchto právních vztahů</p>	
<p>pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH – ŽE</p>	
<p>přesahy do: D (septima): Evropa a svět po roce 1945 do současnosti přesahy z: SVS (septima): Právo, SVS (septima): Stát a národ, ZeS (oktáva): Socioekonomická sféra, ZeS (oktáva): Světové organizace</p>	

EKONOMIE

výstupy	učivo
<p>vysvětlí na základě konkrétní , reálné a aktuální situace ve společnosti mechanismy fungování trhu</p> <p>rozpozná běžné cenové triky (cena bez DPH aj.) a klamavé nabídky</p> <p>objasní základní principy fungování systémů příjmu a výdajů státu</p> <p>rozlišuje základní typy daní</p> <p>posoudí vliv nejdůležitějších ekonomických ukazatelů (inflace, HDP, míra nezaměstnanosti)</p> <p>vysvětlí podstatu inflace a její důsledky na příjmy obyvatelstva</p> <p>objasní funkci bankovního systému v ČR</p> <p>vysvětlí základní principy fungování EU, rozpozná orgány EU a orientuje se v základních smlouvách EU</p> <p>uplatňuje práva spotřebitele</p> <p>uvede způsoby využití finančních prostředků (spoření, nemovitosti...)</p>	<p>ekonomie - vývoj, základní pojmy, ekonomické otázky</p> <p>- peníze, vznik a funkce peněz, peněžní ústavy</p> <p>- makroekonomie a mikroekonomie - základní ekonomické veličiny, podnikání</p> <p>- hospodaření v domácnosti a finanční produkty</p>
<p>pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - GRS , GPJPD , HPMRS</p>	
<p>přesahy do: Ge (septima): Postavení ČR v EU a ve světě</p>	

přesahy z:

Ge (oktáva): Světová ekonomika a její trendy, ZeS (oktáva): Socioekonomická sféra, ZeS (oktáva): Světové organizace

OKTÁVA - DOTACE: 2, POVINNÝ

FILOZOFIE JAKO DISCIPLÍNA

výstupy	učivo
objasní podstatu filozofického tázání, porovná východiska filozofie a mýtu, náboženství, vědy a umění	podstata filozofie - základní filozofické otázky, vztah filozofie k mýtu, odvětví filozofie
přesahy z: ZeS (oktáva): Světové organizace	

FILOZOFIE V DĚJINÁCH

výstupy	učivo
rozdělí hlavní filozofické směry, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení základních filozofických otázek v jednotlivých etapách vývoje filozofického myšlení posoudí význam představitelů filozofie pro jednotlivé oblasti společenských věd posuzuje lidské jednání z hlediska etických norem a svědomí jednotlivce, objasní dějinnou proměnlivost základních etických pojmů a norem	<ul style="list-style-type: none"> • klíčové etapy a směry filozofického myšlení - antická filozofie, filozofie středověku, filozofie novověku, současná filozofie • základy etiky
přesahy do: ČJL (oktáva): Jazykověda, ČJL (oktáva): Literatura přesahy z: ZeS (oktáva): Světové organizace	